

E-books en piraterij

E-books zijn een mooie vinding, maar het downloaden uit illegale bron van deze digitale boeken schaadt de belangen van auteurs en uitgevers. De Auteursbond volgt de ontwikkelingen op de voet. We werken mee aan alles wat piraterij kan tegengaan, zoals het op de markt brengen van veel legaal aanbod en het bekendmaken van sites die doorgeleiden naar legaal aanbod, zoals [The Content Map](#).

Hoewel het e-book al van eerder dateert, kreeg het pas grote bekendheid vanaf 2006, toen Sony de eerste e-reader op de markt bracht. Vanaf dat moment konden boeken op een gemakkelijke wijze op een draagbaar beeldscherm worden gelezen. Daarna volgden meer e-readers en nieuwe software. Steeds meer boeken werden ook als e-book uitgebracht.

3 tot 4% van de markt

Vanaf het eerste moment verschilde de ontwikkeling per land. Waar in de VS het e-book snel ingang vond en nu een substantieel aandeel vormt van de boekenmarkt, ontwikkelt de markt zich in Nederland veel langzamer. Dat e-books op dit moment slechts 3 tot 4% van de totale verkoop van algemene boeken omvatten, komt onder meer door de grote boekhandelsdichtheid, de relatief hoge prijzen van e-books, en de frisse tegenzin waarmee sommige uitgevers e-books uitbrengen. Maar ook een aantal bestuurlijke kwesties rond leenrecht, bibliotheken en btw speelt een rol.

Een andere belangrijke oorzaak voor het geringe marktaandeel is een verschijnsel waarmee e-books al vanaf het begin mee te kampen hebben: piraterij. E-books zijn, als ze al beveiligd zijn, gemakkelijk van hun beveiliging te ontdoen en zijn vervolgens gemakkelijk als bestand uitwisselbaar. Daarnaast bestaat er een markt van boeken die nooit als e-book zijn uitgebracht, maar zijn ingescand en gratis worden uitgewisseld.

Eenzijds roept dat gegeven de vraag op hoe groot de e-boeken-'markt' werkelijk is. Op zowel de illegale markt als op de aantallen gratis uitgewisselde bestanden is weinig zicht te krijgen. Anderzijds kun je je ook afvragen hoeveel van de pakketten met 'zesduizend-boeken-voor-een-euro', die je op illegale sites kunt downloaden, ook daadwerkelijk wordt gelezen, hoe groot de groep is die ze inderdaad downloadt en hoeveel van die e-books legaal zouden zijn aangeschaft als (nagenoeg) gratis downloaden niet mogelijk was geweest.

E-book duur?

Een nadere beschouwing van de prijs van e-books laat zien dat de meeste uitgevers een richtprijs hanteren waarbij de uiteindelijke verkoopprijs niet ver onder die van het papieren boek ligt (vaak 80%). De btw, die voor e-books 21% bedraagt in plaats van de 6% waarmee papieren boeken worden belast, draagt aan de hoge prijs bij.

Veel consumenten vinden e-books te duur. Op de Engelstalige markt, waar onze boekenmarkt vaak mee wordt vergeleken, zijn e-books veel goedkoper. Of de prijsperceptie van de consument dat de prijs voor het e-book te hoog ligt, terecht is, kun je je afvragen. Natuurlijk helpt de fiscus niet mee, maar dat de prijs van een boek vooral wordt bepaald door papier-, druk- en opslagkosten, boekhandelsmarge en transport (zoals de consument lijkt te denken) is een misvatting. Het grootste deel van de prijs wordt bepaald door de werkuren van de auteur en/of vertaler en van de redactie- en marketingmensen van de uitgeverij. Die kosten heeft de uitgeverij ook bij het maken van een e-book. Daar komt bij dat de Engelstalige markt veel groter is dan de Nederlandstalige, wat een sterk prijsdrukkend effect heeft. In het Engelse taalgebied zijn voorts grote spelers op de markt, zoals Amazon en Apple, die lage prijzen bij uitgeverij afdwingen. Voor de consument is dat voordelig, maar met een lagere prijs per boek daalt veelal ook het inkomen van de auteur en/of de vertaler.

Een lage e-bookprijs kan dus negatieve gevolgen hebben voor het inkomen van auteurs en vertalers. Ook piraterij is voor de Auteursbond natuurlijk een belangrijk punt van zorg, want ook dat bedreigt de inkomsten van auteurs. De Auteursbond treedt daarover met uitgeverij en overheid in overleg om de belangen van auteurs en vertalers zo goed mogelijk te behartigen.

Het streamen van E-books

Het is een misvatting dat de prijs van e-books de enige reden is waarom mensen illegaal materiaal downloaden. Ook gebruiksgemak, slechte legale beschikbaarheid, ergernis over beveiliging van legale e-books en incompatibiliteit met apparatuur kunnen redenen zijn. Hoe gedigitaliseerd werk kan worden beveiligd zonder het gebruiksgemak geweld aan te doen is tot op heden een lastige vraag gebleken. Het is dan ook verstandig om, behalve op beveiliging, ook in te zetten op manieren om bovengenoemde bezwaren weg te nemen. Als de prijs redelijk is en de digitale obstakels zijn geëlimineerd, dan willen consumenten best voor een legaal e-book betalen.

De muziekindustrie kent inmiddels streamingdiensten, waarbij door de abonnementsvorm de psychologische barrière tot aankoop wordt geslecht. Het product is direct beschikbaar en de bezwaren rond beveiliging en compatibiliteit ontbreken grotendeels. Een groot nadeel van de bekendste streamingdiensten in de muziekwereld is echter dat artiesten bijna niets verdienen aan hun muziek die via zulke systemen wordt afgespeeld.

Een aantal boekuitgeverij blijkt zeer geïnteresseerd in deze streamingmodellen en is begin 2017 begonnen met streaming via Kobo en Bol. Deze uitgeverij meenden en menen dat streaming onder de primaire rechten valt en dús is overgedragen in het modelcontract. De Auteursbond betwist die uitleg en heeft zijn mening in een open brief kenbaar gemaakt.

De uitgevers, verzameld in de Literaire UitgeversGroep (LUG) waren *not amused*, maar onze brief heeft de vastgelopen besprekingen wel weer geopend. Ook waarschuwde onze brief Kobo en Bol.com dat nog niet alles in kannen en kruiken was.

Voor de Auteursbond blijft het de uitdaging om het verdienmodel bij e-books voor individuele auteurs zo gunstig en controleerbaar mogelijk te regelen.

Maarten van der Werf,
VvL-bestuurslid namens de Werkgroep Algemeen Boekvertalers,
mei 2014